

LEXIA

Legal Excellence

Oikeussuojakeinot julkisissa hankinnoissa

2.4.2025

Dominus

Oikeussuojakeinot julkisissa hankinnoissa

Osa 1: Tyypillisimmät tilanteet
valitusperusteen taustalla

Dominus Hankinnat Oy
Iina Kajander

Hankintaprosessit haltuun.

Dominus Hankinnat lyhyesti

Dominus Hankinnat Oy on syksyllä 2019 toimintansa aloittanut julkisiin hankintoihin erikoistunut konsultti- ja lakiasiantoimisto. Dominuksella on erityisosaamista laajoista julkisten hankintojen kilpailutuksista myös eri sektoreilta.

Päämäärämme on toteuttaa asiakkaan tavoitteet järkevästi ja laadukkaasti. Keskitymme siihen mitä osaamme. Tavoitteena on asiakaslähtöinen, käytännönläheinen ja kustannustehokas lopputulos hankinnan lähtökohdista riippumatta.

Laatu löytyy tekijöistä.

Hankintalakimies,
OTM VT
Iina Kajander

Yli 8 vuoden kokemus
julkiselta sektorilta ja
hankinnoista

Hankintalakimies,
OTM, Toimitusjohtaja
Katariina Männistö

Yli 8 vuoden kokemus
julkisista hankinnoista
ja sopimusasioista

Johtava
Hankintakonsultti,
Mauri Koski

Yli 15 vuoden kokemus
julkisista hankinnoista

DOMINUS HANKINNAT OY

Asiakkaamme

Palvelemme pääasiassa julkisyhteisöjä, kuten valtion virastoja ja laitoksia, yleishyödyllisiä yhteisöjä, hyvinvointialueita, kaupunkeja, kuntia, kaupunkien tytäryhtiöitä ja yhteishankintayksiköitä. Lisäksi avustamme yrityksiä kilpailutuksiin osallistumisessa, hankintapäätöksen muutoksenhaussa, hankintalainsäädäntöön liittyvissä tulkintakysymyksissä sekä sopimusoikeudellisissa toimeksiannoissa.

Olemme toteuttaneet toimintamme aikana asiakkaillemme useita satoja julkista hankintamenettelyä sekä kymmeniä markkinaoikeusprosesseja. Meillä on kokemusta vaativista hankintakokonaisuuksista (urakka-, palvelu- ja tavarahankinnat sekä käyttöoikeussopimukset) sekä hankintalainsäädännön tulkintakysymyksistä (asiantuntijalausunnot ja toimenpidesuosituksiset).

Keskeiset palvelumme

- **Hankintojen toteuttaminen ja kilpailutusprosessien läpivienti**
- **Yksittäisten hankintajuridisten kysymysten konsultointi ja toimenpidesuositukset**
- **In house –palvelut**
- **Asiantuntijalausunnot**
- **Koulutukset asiakkaan tarpeen mukaan**
- **Sopimusjuridiset kysymykset sekä niihin liittyvissä riitatilanteissa avustaminen**
- **Hankintatoimen kehittäminen**
- **Avustaminen tarjouskilpailuun osallistumisessa**
- **Avustaminen muutoksenhakuprosesseissa**

OSA I Tarjouspyyntö & Päätöksenteko

Tyypillisimmät tilanteet valitusperusteen taustalla

Tarjouspyyntö – hankintamenettelyn ja valitusperusteen arvioinnin ydin

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (jäljempänä hankintalaki) mukaan:

- **Tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu:** Hankintayksikön on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen (3 §:n 1 momentti)
- **Selkeä tarjouspyyntö:** Tarjouspyyntö, neuvottelukutsu ja niiden liitteet on laadittava niin selviksi, että niiden perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia (67 §)
- **Vaatimukset:** Tarjouspyynnössä, hankintailmoituksessa, ehdokkaille osoitetussa kutsussa tai niiden liitteissä on muun ohella oltava hankinnan kohteen määrittely tai hankekuvaus sekä hankinnan kohteeseen liittyvät muut laatuvaatimukset, ehdokkaiden tai tarjoajien taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä soveltuvuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat ja muut vaatimukset sekä kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet ja niiden suhteellinen painotus, kohtuullinen vaihteluväli tai poikkeuksellisissa tapauksissa vertailuperusteiden tärkeysjärjestys (68 §)
- **Vertailuperusteiden** on liityttävä hankinnan kohteeseen 94 §:n mukaisesti, ne eivät saa antaa hankintayksikölle rajoittamatonta valinnanvapautta ja niiden on oltava syrjimättömiä ja varmistettava todellisen kilpailun mahdollisuus. Hankintayksikön on asetettava vertailuperusteet siten, että tarjoaja pystyy todentamaan niihin perustuvat tiedot tarjousten vertailua varten (94 §)

Onko kyseessä virheellinen/epäselvä tarjouspyyntö ?

Soveltuvuusvaatimus

Liittykö soveltuvuusvaatimus tarjoajan tekniseen ja ammatilliseen pätevyyteen, taloudellisiin tai rahoituskellisiin ominaisuuksiin?

Liittykö soveltuvuusvaatimus tarjoajan kykyyn toteuttaa hankinta?

Onko soveltuvuusvaatimus syrjivä?

Onko soveltuvuusvaatimus selvä ja yksiselitteinen?

Hankinnan kohteen tai vähimmäisvaatimuksen määrittäminen

Onko vähimmäisvaatimus selvä ja yksiselitteinen?

Rajoittaako vähimmäisvaatimus perusteettomasti kilpailua?

Onko vaatimuksissa mainittu tietty valmistaja tai tavaramerkki? Millä tavalla?

Onko resurssit perusteetta vaadittu jo tarjouskellillä?

Vertailuperuste

Liittyvätkö vertailuperusteet hankinnan kohteeseen (ei itse tarjoajaan)?

Ovatko vertailuperusteet objektiivisia ja tarkkoja (esim. mitä hinnan tulee sisältää) ?

Onko vertailuperusteet päällekkäisiä

soveltuvuusvaatimusten ja/tai vähimmäisvaatimusten kanssa?

Onko vaatimus ammattimaiselle tarjoajalle epäselvä?

Tarjouspyynnössä muu, esim. prosessi- tai menettelyvirhe

Hankintayksiköllä on velvollisuus tehdä tarjouspyynnön ja hankintalain mukainen hankintapäätös

Tarjouskilpailun eri vaiheiden ja lopputuloksen on perustuttava tarjouspyyntöön. Päätös on tehtävä tarjouspyynnön mukaisin perustein.

79 § Tarjousten ja tarjoajien tarkistaminen

Ennen tarjousten valintaa hankintayksikön on tarkistettava, että seuraavat edellytykset täyttyvät:

- 1) tarjous on hankintailmoituksessa ja hankinta-asiakirjoissa asetettujen vaatimusten, ehtojen ja perusteiden mukainen;
- 2) tarjouksen on antanut tarjoaja, jota ei ole suljettu menettelyn ulkopuolelle ja joka täyttää hankintayksikön asettamat soveltuvuusvaatimukset

74 § Tarjouksen ja osallistumishakemuksen vaatimustenmukaisuuden osoittaminen

Hankintayksikön on suljettava tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset tarjouskilpailusta.

93 § Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras.

123 § Hankintaa koskeva päätös

Hankintayksikön on tehtävä perusteltu päätös

Onko kyseessä virheellinen hankintapäätös?

Virheellinen vertailu

Onko kaikkia vertailuperusteita käytetty mitä tarjouspyynnössä on ilmoitettu?

Onko vertailussa tekninen virhe? Vaikuttaako siltä, että vertailussa on arvioitu eri tarjouksia eri tavalla?

Onko vertailuperusteita lisätty tai laajennettu siitä mitä tarjouspyynnössä on ilmoitettu?

Onko vertailussa huomioitu seikkoja, jotka eivät perustu tarjouksiin?

Virhe tarjoajan/tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuuden arvioinnissa

Onko tarjoaja suljettu ulos perusteettomasti tai jätetty pois sulkematta tarjouspyynnön vastaisena?

Onko tarjous hylätty perusteettomasti tai otettu mukaan perusteetta?

Huom. Mitä tarjouspyynnössä on edellytetty? Onko menettely hankintalain ja tarjouspyynnön mukaista?

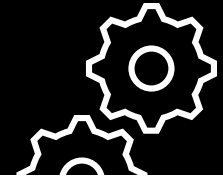
Virhe jo tarjouspyynnössä

Onko tarjouspyyntö niin virheellinen tai epäselvä, että sen perusteella ei voida saada vertailukelpoisia tarjouksia?

*Virheellinen ja epäselvä ovat siinä mielessä synonyymeja, että jos MAO katsoo tarjouspyynnön olevan virheellinen tai epäselvä, ko. tarjouspyynnön perusteella ei voida tehdä hankintapäätöstä, ja menettelyn korjaaminen edellyttää uutta virheetöntä tarjouspyyntöä.

Kysymykset edustavat tyypillisiä esimerkkejä, ei tyhjentävä.

Esimerkki 1: Onko tarjouspyyntö ollut selvä vähimmäisvaatimuksen osalta?

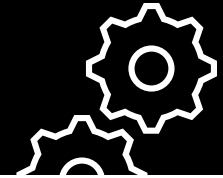

Kalusteet täyttävät niitä koskevien lakien, asetusten ja viranomaismääräysten vaatimukset sekä lastenkalusteille asetetut voimassaolevat standardit. Vaatimukset koskevat mm. mitoituksia, turvallisuusvaatimuksia, rakenteen tasapainoa, kestävyyttä, kulutusta, lujuutta, hankauskestävyyttä, ergonomiaa.

Korkein hallinto-oikeus katsoo, toisin kuin markkinaoikeus, että tarjouspyyntö on ollut teknisten eritelmien ilmoittamisen osalta siinä määrin tulkinnanvarainen ja epäselvä, ettei se ole ollut omiaan tuottamaan yhteismitallisia ja keskenään vertailukelpoisia tarjouksia eikä turvaamaan tarjouskilpailuun osallistuvien tarjoajien tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua tarjousvertailussa
KHO: 31.3.2017/1493

Ei

Esimerkki 2: Onko tarjouspyyntö ollut selvä vertailuperusteen osalta?

Kyllä

Hankintayksikkö arvioi tarjotun laitteiston konsolin, näytön ja ohjainten/hallintalaitteiden käytettävyyttä ja ergonomiia seuraavalla asteikolla.

Tyydyttävä: 0 pistettä

Hyvä: 5 pistettä

Kiitettävä: 10 pistettä

Erinomainen: 15 pistettä

Hankintayksikkö arvio konsolin, näytön ja ohjainten/hallintalaitteiden käytettävyyttä ja ergonomiia arvosteltaessa:

- Ohjainten ja hallintalaitteiden käytettävyyttä ja helppoutta
- Leikkausalueen näkymän selkeyttä
- Näytön säätömahdollisuuksia (ergonomia)
- Istuma-asennon säädettävyyttä (ergonomia)
- Yhteyttä muuhun leikkaustiimiin

Markkinaoikeus katsoo, että mainitut käytettävyyttä ja ergonomiia koskevat vertailuperusteet **ovat olleet alan ammattimaisille tarjoajille siten selkeästi ymmärrettävissä, että tarjoajat ovat niiden perusteella tulleet tietoisiksi siitä, mihin tarjousten vertailu tulee perustumaan ja mitä ominaisuuksia hankintayksikkö pitää toivottavana laatuvertailua tältä osin suorittaessaan.** Asiaa ei anna aiheutta arvioida toisin se, että mainittujen vertailuperusteiden osalta hankintayksikkö on ilmoittanut antavansa tyydyttävästä laadusta nolla pistettä, hyvästä laadusta viisi pistettä, kiitettävästä laadusta 10 pistettä ja erinomaisesta laadusta 15 pistettä. Kun vertailuperusteen sisältö on ollut ammattimaisille tarjoajille ymmärrettävä, ovat nämä voineet myös ymmärtää, millä perusteella laadultaan paremmaksi arvioitu tarjous saa enemmän pisteitä.

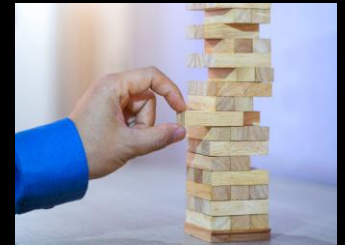
Yhteenvetona tarjouspyynnön arvioinnista

I. VALMISTELUVAIHEESSA JA VIIMEISTÄÄN TARJOUSAJAN KULUESSA

- Hankintayksikkö: Lue kriittisesti, arvioi ja simuloi vaatimuksia ja vertailua ennalta
 - Tarjoaja: Tuo mahdollisimman pian ilmi, jos tarjouspyynnössä on jotain epäselvyyksiä tai virheen mahdollisuus -> Oma etu
 - **Hankintayksikkö: korjausilmoitus, menettelyn keskeyttämismahdollisuus**
- **Kysy ja konsultoi (!)**

II. PÄÄTÖSVAIHEESSA JA SEN JÄLKEEN

- Jos pidät päätöstä virheellisenä: Mitä tarjouspyynnössä edellytettiin?
 - Päätöksen ja annettujen tarjousten pitää olla linjassa tarjouspyynnön kanssa – onko näin?
- **Arvioi lopputulosta, ja muista määrääjat muutoksenhaussa**
- **Hankintayksikkö: myös tässä muut hankintaprosessuaaliset mahdollisuudet**

OSA II Tarjoukset

Tyypillisimmät tilanteet valitusperusteen taustalla

Tarjoaja vastaa tarjouksensa tarjouspyynnön mukaisuudesta

TARJOUSPYYNTÖ

Ennen tarjousten valintaa hankintayksikön on tarkistettava, että seuraavat edellytykset täyttyvät:

- 1) tarjous on hankintailmoituksessa ja hankinta-asiakirjoissa asetettujen vaatimusten, ehtojen ja perusteiden mukainen;*
- 2) tarjouksen on antanut tarjoaja, jota ei ole suljettu menettelyn ulkopuolelle ja joka täyttää hankintayksikön asettamat soveltuvuusvaatimukset*

Hankintalaki 79 §

**Lähtökohta: tarjouksen sitovuus
Huom. Kaikkien vaadittujen tietojen
ilmettävä tarjousaineistosta**

TARJOAJAN TARJOUS

Tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan olevan tarjouspyynnössä ja muissa hankinta-asiakirjoissa esitettyjen vaatimusten mukainen. Hankintayksikön on suljettava tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset tarjouskilpailusta.

Hankintalaki 74.1 §

**Jos tarjoaja ei täytä soveltuvuusvaatimuksia -> poissulku
Jos tarjouksesta puuttuu pakollisena vaadittuja tietoja tai tarjous ei täytä kaikkia asetettuja vähimmäisvaatimuksia, tarjous on tarjouspyynnön vastainen -> hylkääminen**

Tarjoaja vastaa tarjouksensa tarjouspyynnön mukaisuudesta

POIKKEUS: TÄSMENTÄMINEN

Jos tarjouksessa tai osallistumishakemuksessa olevat tiedot tai asiakirjat ovat puutteellisia tai virheellisiä taikka jotkut asiakirjat tai tiedot puuttuvat, hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään tietoja tai asiakirjoja hankintayksikön asettamassa määräajassa. Edellytyksenä on, että menettelyssä noudatetaan 3 §:ssä säädettyjä periaatteita (Hankintalain 74.2§)

- Eli: Lähtökohta edelleen: tarjouksen sitovuus ja parantamiskielto
- Poikkeustapauksissa hankintayksikkö voi täsmennyttää seikkoja, jotka eivät vaikuta tarjousten vertailtavuuteen

Täsmennyspyynnön tekeminen on laissa hankintayksikölle varattu oikeus, ei velvollisuus – käyttömahdollisuudet suhteellisen rajalliset

Mitkä ovat tarjousten tyypillisimpiä ”virheitä” ?

Soveltuvuusarviointi: Tarjoajaa itseään koskevat ehdottomat vaatimukset (Tarjoaja)

- Virheelliset / puutteelliset resurssit, kuten referenssit
- Taloudelliset vaatimukset, kuten liikevaihto, ei täyty
- ESPD-virheet (väärä ”täppä”)
- Puutteelliset voimavara-alihankkijoita koskevat tiedot
- Puuttuvat selvitykset/liitteet

Tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuuden arviointi (Tarjouksen kohde)

- Puuttuu mitä tahansa pakollisia tietoja
- Tekniset vähimmäisvaatimukset eivät täyty
- Tarjouksessa on hintaa tai muuta ehtoa koskeva kielletty varauma (esim. lisätty liitännäiskustannuksia, jotka on tullut olla osana kokonaishintaa)
- Tarjous on jätetty teknisesti väärin
- Tarjouksesta puuttuu liite tai siinä on väärä liite

Vasemmalla lueteltu tyypillisiä tilanteita, joissa aika usein mennään ns. metsään.

Virheen perusteella ulos tarjousmenettelystä?

Valituksen kohteena tarjouksen arviointi - oman tarjouksen hylkäys tai toisen tarjoajan tarjouksen puutteellisuus

Kaikkien tietojen on pääsäännön mukaan ilmentävä tarjouksesta - Ei riitä että jokin asia on esim. ”varmaan itsestänselvyyss”

Käytännön esimerkkejä tyypillisistä virheistä

Referenssin sisällölliset vaatimukset eivät täyttyneet/asia ei ilmennyt ilmoitetuista tiedoista

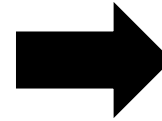
Tarjouksesta oli puuttunut vaadittu tyyppitarkastustodistus

Tarjous tai osa siitä oli toimitettu sähköpostitse

Tarjouksen liite oli väärällä kielellä

Tarjoaja ei ollut noudattanut annettuja ehtoja hintalomakkeen täyttämässä

Varaumat: Tarjoaja oli sisällyttänyt tarjoukseensa oman toimitus-/maksuehdon, joka poikkeaa tarjouspyynnöstä

Lue, mitä kysytään

Vastaa siihen, mitä kysytään

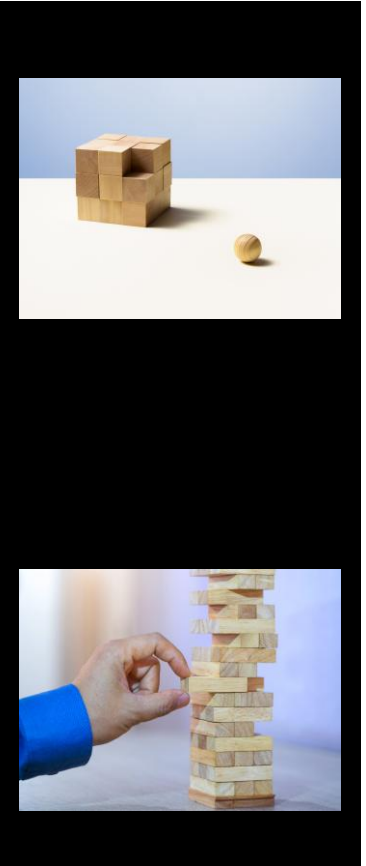
Älä oletta, vaan kirjoita auki

Yhteenvetona tarjouksen laatimisesta

TARJOUKSEN VALMISTELU

- Lue mitä Tarjouspyynnössä on pyydetty
- Vastaa siihen mitä on pyydetty
- Älä liitä mitään ”ekstraa”, joka voi johtaa tarjouksen kiellettyyn varaamaan tai muuten olla ristiriidassa vaatimusten kanssa
- Tarjouksesi arvioidaan vain tarjouksessa ilmenevien tietojen perusteella
- Jos tarjouspyynnössä on epäselvyyksiä tai se on virheellinen, pyri tuomaan tämä esiin tarjousaikana
- Joissakin tapauksissa voi olla aiheellista harkita valitusta jo tarjousaikana arviointiin kannattaa hakea tukea hankintoihin perehtyneeltä ammattilaiselta

Kysy ja konsultoi (!)

Lopuksi

Kohti muutoksenhakua?

Tyypillisimmät tilanteet valitusperusteen taustalla

MUISTIIN: OIKEUSSUOJAKEINOJEN TARPEEN ARVIOINNISTA ERI TILANTEISSA

Tarjousten vertailu

Onko vertailupisteet laskettu oikein ja vertailu suoritettu tarjouspyynnön mukaisesti?

Onko ilmoitetut vertailuperusteet ja päätöksen perustelut linjassa?

Tarjouksen tp-mukaisuus

Onko (voittaneen) tarjoajan tarjous tarjouspyynnön mukainen?

Poissulkemisen oikeellisuus

Suljettiinko tarjous ulos perusteetta/olisiko jokin toinen tarjous tullut sulkea ulos?

Tarjouspyynnössä virhe

Onko hankintamenettelyssä tapahtunut virhe tai onko tarjouspyyntö ollut epäselvä?

Valittaminen kesken menettelyn (tarjousaikana)

Jos tarjouspyynnön virheellisyys niin olennainen, että estää tarjoamisen ?

Kiitos !

Jos jäi kysyttävää webinaarista:

Iina Kajander

Hankintalakimies, OTM, VT,
luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja

iina.kajander@dominushankinnat.fi

+358 41 315 0024

<https://dominushankinnat.fi/>

Miksi Dominus Hankinnat Oy?

Laaja ja ajantasainen
markkinatuntemus useilta
eri sektoreilta

Tulokselliset näytöt
osaamisesta ja
ammattitaidosta

Pitkäaikainen kokemus
vaativistakin
kilpailutuksista ja
muutoksenhaku-
prosesseista

*Annamme mielellämme
palveluistamme tarkemman
tarjouksen ja kerromme lisää
esimerkiksi Teams-tapaamisen
merkeissä.*

Hankintaprosessit haltuun.

Olemme julkisiin hankintoihin erikoistunut
konsultti- ja lakiasiantoimisto.

Ota yhteyttä

📍 Keilaranta 3 A 240, 02150 ESPOO

📞 050 3270 614

✉️ toimisto@dominushankinnat.fi